

JÁNOVI SMREKOVI

Bratislava 18. februára 1946

Záznam o rozhovoroch s prezidentom je hrozne neorganický, neusporiadaný, bez tendencie dospieť k výsledku. Myslím, že by mal byť pre Teba skôr materiálom pre zostrojenie Tvojej správy, než správou samou. A potom, nejde len o to, čo prezident povedal, ale aj o to, čo my sme prezidentovi povedali. Najmä Chorváth a Horváth v otázke slovenského vývoja a pozície Slovákov v Republike. Skonštruuj si tie pripomienky. Nech je zo správy o rozhovoroch s dr. Benešom zreteľné predovšetkým:

1. že sme nadhodili bytostné otázky slovenského národa pri nich (industrializácia, štátoprávne postavenie Slovenska);

2. že sme vyjadrili slovenské znepokojenie nad nepochopením niektorých českých politických kruhov a časti žurnalistiky voči slovenským veciam;

3. že sme tlmočili domácu mienku upodozrievajúcu tieto kampane ako znaky úsilia vo vhodnej chvíli odbúrať slovenskú pozíciu a prezident popiera oprávnenosť tohto podozrenia a odsudzuje (nestotožňuje sa) s protislovenskými invektívami českej politickej a žurnalistickej periferie;

4. že sme v protive s úsilím vybaviť problém vnútorného usporiadania Republiky „administratívnou

---

J. Smrek uverejnil Rozhovor prezidenta Republiky so slovenskými spisovateľmi v čas. Elán XV, február 1946, č. 3.—4., s. 2—3. (O návšteve referoval v správe Slovenskí spisovatelia u prezidenta Republiky — tamže, s. 1.) Z textu je zrejmé, že Novomeského pripomienky redaktor plne uplatnil, hoci prezidentove repliky cituje doslovne a výroky slovenských účastníkov len v skratke reprodukuje. Ale i to je dôležité, lebo čitateľ sa aspoň v takomto náznaku dozvedel „slovenské“ názory. Napríklad:

decentralizáciou“ nadhodili a obhajovali princíp štátu dvoch národov.

Navrhujem, aby si spolu s I. Horváthom a s Mišom Chorváthom zrekonštruoval naše pripomienky prezidentovi a tak sa zredigoval z tohto textu dokument zaslúženej závažnosti.

Tvoj
L. Novomeský

„Slovenskí hostia vyslovili začudovanie, že prezident hovoril o sneme a administratíve českej a o sneme a administratíve moravskej, poprípade moravsko-sliezskej. Na základe, že Československú republiku tvoria dva národy, český a slovenský, predstavovali by si vedľa ústredného snemu jeden snem pre všetky zeme české a snem pre Slovensko a analogickú úpravu v štátnej administratíve...“

Zo strany slovenských hostí (Poničan, Chorváth a Horváth) padli na to poznámky, že takéto riešenie vecí značí vlastne zemské (krajinské) zriadenie a to sa nekryje so slovenskou predstavou o riešení na základe parity dvoch národov... Ivan Horváth zdôraznil, že Slováci pri ústavnom zabezpečení svojich práv majú na myslí usporiadanie spoluzitia dvoch národov, českého a slovenského a nielen uskutočnenie administratívnej decentralizácie...“

Delegáciu slovenských spisovateľov prijal dr. E. Beneš 23. januára 1946 (po rokovaniach na Dobříši). Viedol ju L. Novomeský a on predstavil prezidentovi ostatných členov: I. Horvátha, M. Chorvátha, J. Poničana, J. Smreka, D. Chrobáka, I. Stodolu, P. Karvaša. Potom pozdravil prezidenta v mene SSS. prezident mu odpovedal. Delegácia venovala Benešovi prvé dvojčíslo obnoveného Elánu. Prezident potom pozval delegáciu na rozhovor, ktorý trval dve a pol hodiny. V ňom najprv Novomeský referoval o stretnutí s českými spisovateľmi a zmienil sa o českej tlači, ktorá nepraje Slovensku. V rozhovore sa prebrali otázky industrializácie, stavu školstva a najmä riešenie česko-slovenského spoluzitia.